

שאלה: כולם קוראים להרוגי השואה "קדושים". זאת מפני שכאשר יהודי נהרג ע"י גוי וזאת בגלל שהוא יהודי, הוא נחשב ל"קדוש". מה המקור לקביעה זאת?

תשובה: באמת לא בגמרא ולא בראשונים מצאנו מושג זה. אמנם אפילו מומר המחלל כל התורה כולה, אם נהרג על ידי גוים, בזה שנהרג נמחלו לו כל עונותיו (סנהדרין מז ע"א) וכך נפסק בש"ך על השו"ע (יו"ד שמ ס"ק ט). אבל לא אמרו עליו שהוא "קדוש".

נראה לי שבעז"ה מצאתי מקור נאמן. מובא בספר דניאל פרק ח פסוקים יט-כד:

(יט) וַיֹּאמֶר הַנְּבִי מוֹדִיעֶךָ אֶת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרֵית הַזְּעַם כִּי לְמוֹעֵד קָץ:

(כ) הָאֵיל אֲשֶׁר רָאִיתָ בְּעַל הַקְּרָנִים מְלִכֵי מְדֵי וּפָרֶס:

(כא) וְהַצִּפִּיר הַשָּׁעִיר מֶלֶךְ יוֹן וְהַקְּרָן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן:

(כב) וְהַנְּשֻׁבָרֶת וְתַעֲמֻדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֵּיהָ אַרְבַּע מְלָכוֹת מְגוֹי יַעֲמֻדְנָה וְלֹא בְּכַחוֹ:

(כג) **וּבְאַחֲרֵית מְלָכוֹתֵם כְּהֵתֵם הַפְּשָׁעִים יַעֲמֵד מֶלֶךְ עַז פָּנִים**

וַיִּמְבִּין חִידוֹת:

(כד) וְעַצֵּם כָּחוֹ וְלֹא בְּכַחוֹ וְנִפְלְאוֹת יִשְׁחִית וְהַצְּלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית

עֲצוּמִים וְעַם קְדוּשִׁים:

מדובר כאן על ארבע מלכויות שקמו נגד ישראל, ואחרון שבהם "עז פנים". כתב על כך מהר"י אברבנאל בספרו "מעניי הישועה" (מעין ט' תמר ח, עמ' שסג) "וכן רומי בגימטריא 'עז פנים' חסר אחד". וכן זיהה המלבי"ם על פסוק זה שמדובר ברומי. לפי הגדרת חז"ל, "רומי" הוא סמל לגלותנו הנוכחית, מאז חורבן בית המקדש, שנחרב ע"י הרומאים. ולכן גם נאמר במקרא הנ"ל "ובאחרית מלכותם" כי היא הרביעית מארבע מלכויות, והוא כללות עולם המערב (אירופה).

ומה פירוש "והשחית עצומים ועם קדושים"? כתב הרב סעדיה גאון (במהד' שבתרגום הרב יוסף קאפח, עמ' קנט) "וענין 'ונפלאות ישחית' הוא מה שיתפלאו מִשְׁחִיתוֹתוֹ כאשר יארעו דברים שלא נראו כמותם. וכו'. וענין 'והשחית עצומים ועם קדושים' שיהרוג מנבחר בני ישראל, והמוניהם " עכ"ל.

כלומר יהרוג מהחשובים והצדיקים, וגם יהרוג מההמון, כלומר אנשים שהם פשוטים. המלה "המון" איננה באה להגדיר כמות גדולה של אנשים, אלא אנשים שאינם בדרגא רוחנית גבוהה, וכשימוש רמב"ם ב"מורה נבוכים" (בתרגום הגר"י קאפח), בתחילת הפתיחה (עמ' ה) וכן שוב (בח"ג פרק נא, עמ' תד) "המוני אנשי התורה, כלומר עמי הארץ". וכאן בחזונו של דניאל קורא להם "עם

קדושים"!

מעין זה כתב רלב"ג בפירושו לספר דניאל (מהד' מוסד הרב קוק, "פירושי רלב"ג לנביאים ראשונים ח"ב וכתובים", על דניאל ח, כד) "ונפלאות ישחית, כי פלא יהיה איך יכול להשחית כל כך? ולא יבצר ממנו כל אשר יזם. והצליח ועשה כל אשר יחפוץ".

הרי לנו שכל היהודים שנהרגו בשואה, מחמת שהם יהודים, אוטומטית נחשבו לקדושים. ומאיזה טעם? אלא בעצם הגוים רוצים לפגוע בהקב"ה אלא שלא מוצאים אותו ואינם יכולים לפגוע בו. ולכן פוגעים באלו שמיצגים אותו, אלו שהביאו לעולם את הבשורה של אֵל אחד. על המקרא "וברוב גאונך תהרוס קמִיךָ" (שמות טו, ז) שואלים מפני מה קרא להם "קמִיךָ" נגד ה'? הרי רק קמו נגד ישראל! עונה רש"י שם:

"תהרס - תמיד אתה הורס קמִיךָ הקמים נגדך. ומי הם הקמים כנגדו? אלו הקמים על ישראל. וכן הוא אומר (תהלים פג) 'כי הנה אויביך יהמיון'. ומה היא ההמיה? 'על עמך יערימו סוד' ועל זה קורא אותם אויביו של מקום".

מקורו של רש"י בדברי חז"ל (ספרי, פרשת בהעלותיך, פסקא כו, וינוסו משנאיך מפניך): "וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כמי ששונא את המקום. כיוצא בו אתה אומר 'וברוב גאונך תהרוס קמִיךָ' וכי יש קמים לפני המקום? אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל כאילו קם על המקום. וכך הוא אומר (תהלים עד) 'אל תשכח קול צורריך, שְׁאוֹן קְמִיךָ עולה תמיד'. מפני מה? (שם פג) 'כי הנה אויביך יהמיון, ומשנאיך נשאו ראש'. מפני מה? (שם) 'על עמך יערימו סוד'.

אנו נציגים של הקב"ה. כמו שהצהיר ה' אודותינו "ואתם עֲדִי" (ישעיה מד, ח).
אות כבוד הוא לנו!